

Spis treści

Zwiń

Wykaz skrótów | str. 15

Od autora | str. 19

Część pierwsza

ZAGADNIENIA WSTĘPNE I NAUKA O USTAWIE KARNEJ

Rozdział I

Pojęcie i podział prawa karnego | str. 23

1. Uwagi ogólne | str. 24
2. Prawo karne materialne | str. 27
3. Prawo karne procesowe | str. 28
4. Prawo karne wykonawcze | str. 29
5. Prawo karne skarbowe | str. 30
6. Prawo karne wojskowe | str. 31
7. Prawo karne nieletnich dewiantów | str. 32
8. Prawo karne krajowe i międzynarodowe | str. 33
9. Prawo karne wykroczeń | str. 36

Rozdział II

Nauka prawa karnego oraz nauki pokrewne i pomocnicze | str. 40

1. Szkoły, kierunki i ich przedstawiciele | str. 40
 - 1.1. Kierunek legalistyczno -racjonalistyczny oświecenia | str. 41
 - 1.2. Szkoła klasyczna | str. 44
 - 1.3. Szkoła pozytywna | str. 45
 - 1.4. Szkoła socjologiczna | str. 48
 - 1.5. Normatywizm | str. 50
 - 1.6. Ruch obrony społecznej | str. 50
 - 1.6.1. Kierunek radykalny (subiektywny) | str. 51
 - 1.6.2. Kierunek umiarkowany (nowa obrona społeczna) | str. 53
 - 1.7. Neoklasycyzm, nieinterwencja, kryminologia radykalna, abolicjonizm i restorative justice | str. 54
 - 1.8. Ekonomiczna analiza prawa karnego | str. 57
2. Polska nauka prawa karnego | str. 59
3. Nauki pokrewne i pomocnicze | str. 66
 - 3.1. Kryminologia | str. 68
 - 3.2. Penologia | str. 71
 - 3.3. Wiktymologia | str. 72
 - 3.4. Penitencjarystyka | str. 74
 - 3.5. Polityka kryminalna | str. 75
 - 3.6. Kryminalistyka | str. 76
 - 3.7. Medycyna sądowa | str. 77
 - 3.8. Psychiatria sądowa | str. 78

Rozdział III

Cele i funkcje prawa karnego | str. 80

1. Uwagi ogólne | str. 80
2. Ochrona dóbr prawnych | str. 81
3. Zapobieganie (prewencja przeciwprzestępcza) | str. 81
4. Zaspokojenie społecznego poczucia sprawiedliwości | str. 82
5. Poprawa (resocjalizacja) i wychowanie | str. 83
6. Kompensacja i restytucja | str. 84
7. Pozostałe funkcje | str. 88

Rozdział IV

Uwarunkowania historyczne i tendencje rozwojowe prawa karnego | str. 90

1. Od zemsty krwawej do całkowitego upaństwowienia | str. 90
 - 1.1. Zemsta krwawa | str. 91
 - 1.2. Odwet (zasada talionu) | str. 92
 - 1.3. Okup (system kompozycji) | str. 94
 - 1.4. System proporcjonalności i upaństwowienie kary | str. 96
2. Zagadnienia kryminalizacji i dekryminalizacji | str. 97
3. Problematyka związków prawa karnego materialnego z moralnością, religią, polityką i zróżnicowaniem kulturowym społeczeństwa | str. 102

Rozdział V

Podstawowe zasady prawa karnego | str. 113

1. Uwagi ogólne | str. 113
2. Zasada praworządności | str. 114
 - 2.1. Nullum delictum sine lege poenali | str. 114
 - 2.2. Nulla sanctio sine lege | str. 116
3. Zasada sprawiedliwości | str. 117
4. Zasada humanizmu | str. 120
5. Zasada subsydiarności | str. 123
6. Zasada czynu | str. 125
7. Zasada społecznej szkodliwości | str. 126
8. Zasada winy | str. 127
9. Zasada indywidualizacji odpowiedzialności | str. 128
10. In dubio pro reo | str. 129
11. Nulla sanctio sine iudicio | str. 130
12. Zasada stałości i pewności prawnej | str. 130

Rozdział VI

Źródła polskiego prawa karnego | str. 132

1. Uwagi ogólne | str. 132
2. Zwyczaj i prawo zwyczajowe | str. 135
3. Akty normatywne | str. 136
4. Judykatura | str. 137
5. Doktryna | str. 139
6. Elementy dawnego i współczesnego polskiego prawa karnego | str. 141
 - 6.1. Kodeksy | str. 141
 - 6.2. Ustawy szczególne | str. 147
 - 6.3. Umowy międzynarodowe | str. 149

Rozdział VII

Budowa i rodzaje zakazów karnych | str. 153

1. Uwagi ogólne | str. 153
2. Metoda nazwowa i opisowa (zdaniowa) | str. 154
3. Dyspozycje pojedyncze (proste) i złożone | str. 155
4. Dyspozycje kazuistyczne, syntetyczne i kauczukowe | str. 157
5. Dyspozycje zupełne i niezupełne | str. 158
6. Zagrożenia karne bezwzględnie i względnie określone | str. 160
7. Zagrożenia karne jedno- i wielorodzajowe | str. 163

Rozdział VIII

Stosowanie przepisów ustawy karnej | str. 166

1. Uwagi ogólne | str. 166
2. Wykładnia i jej rodzaje | str. 167
3. Analogia | str. 172

Rozdział IX

Zakres obowiązywania i zastosowania polskiej ustawy karnej | str. 176

1. Obowiązywanie ustawy | str. 176
2. Zmiana ustawy. Zakres temporalny | str. 176
3. Czas popełnienia czynu zabronionego | str. 186
4. Miejsce popełnienia czynu zabronionego | str. 189
5. Zasada terytorialności | str. 190
6. Odpowiedzialność za czyny zabronione popełnione za granicą | str. 194
 - 6.1. Zasada obywatelstwa (narodowości podmiotowej) | str. 199
 - 6.2. Zasady przedmiotowe | str. 203
 - 6.3. Zasada represji wszechświatowej | str. 204
7. Immunitety | str. 206
8. Azyl i ekstradycja | str. 212

Rozdział X

Przesłanki przestępności czynu i odpowiedzialności karnej | str. 219

1. Struktura i definicja przestępstwa oraz wykroczenia | str. 219
2. Rodzaje odpowiedzialności karnej i system sankcji | str. 224
3. Problematyka obywatelskiego nieposłuszeństwa | str. 228

Część druga

NAUKA O CZYNIE ZABRONIONYM

Rozdział XI

Czyn | str. 235

1. Uwagi ogólne | str. 235
2. Teorie kauzalne | str. 237
3. Teoria fi nalna | str. 238
4. Teorie socjologiczne | str. 239
5. Problematyka psychicznego uwarunkowania czynu | str. 240
6. Problematyka odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych (kolektywnych) | str. 243
7. Podsumowanie | str. 250

Rozdział XII

Pojęcie i znaczenie związku przyczynowego | str. 252

1. Uwagi ogólne | str. 253

2. Teorie indywidualizujące | str. 253
3. Teoria ekwiwalencji (równowartości warunków) i koncepcja obiektywnego przypisania | str. 254
4. Teoria adekwancji (przeciętnej przyczynowości) | str. 257
5. Teoria relewancji | str. 258
6. Problematyka przyczynowości zaniechania | str. 259
7. Wnioski | str. 261

Rozdział XIII

Kryminalna bezprawność czynu | str. 263

1. Rodzaje bezprawności | str. 264
2. Wyróżnianie zbrodni, występków i wykroczeń | str. 268

Rozdział XIV

Znamiona typów czynów zabronionych | str. 273

1. Ustawowa typizacja czynów zabronionych | str. 273
2. Podział znamion | str. 275
3. Teoria znamion negatywnych | str. 279

Rozdział XV

Klasyfikacja przestępstw i wykroczeń | str. 281

1. Czyny powszechne (ogólnosprawcze) i indywidualne (właściwe i niewłaściwe) | str. 281
2. Czyny skutkowe (materialne) i bezskutkowe (formalne) | str. 283
3. Przestępstwa kierunkowe | str. 284
4. Typ podstawowy (ogólny) i typy szczególne (uprzywilejowane i kwalifikowane) | str. 284
5. Czyny naruszające dobra prawne (naruszenia) lub zagrażające im (zagrożenia) | str. 285
6. Czyny zagrożenia konkretnego i zagrożenia abstrakcyjnego | str. 286
7. Przestępstwa podobne | str. 286
8. Tryb ścigania | str. 289
9. Problematyka przestępstw pospolitych i politycznych | str. 294
10. Czyny o charakterze chuligańskim | str. 296

Rozdział XVI

Kontratypy | str. 300

1. Uwagi ogólne | str. 300
2. Definicja i skutki karnoprawne | str. 302
3. Rodzaje kontratypów | str. 306
4. Przekroczenie kontratypu | str. 315
5. Problematyka nadużycia kontratypu | str. 315
6. Obrona konieczna | str. 316
7. Stan wyższej konieczności | str. 325
8. Eksperyment (dozwolone ryzyko) | str. 329
9. Rozkaz | str. 331
10. Ostateczna potrzeba | str. 332
11. Dozwolona samopomoc | str. 333
12. Działanie w granicach uprawnień lub obowiązków | str. 334
13. Zgoda pokrzywdzonego | str. 334
14. Świadczenia zdrowotne | str. 340
- 14.1. Sterylizacja (pozbawienie zdolności płodzenia) | str. 343
- 14.2. Chirurgiczna zmiana płci | str. 344

- 14.3. Transplantacja (pobieranie i przeszczepianie komórek, tkanek i narządów) | str. 345
- 15. Zabiegi kosmetyczne | str. 348
- 16. Ryzyko sportowe | str. 350
- 17. Karcenie wychowawcze małoletnich | str. 351
- 18. Pozostałe kontratypy | str. 354
- 18.1. Działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego | str. 354
- 18.2. Przerwanie ciąży | str. 355
- 18.3. Wyłączenie przestępności zniesławienia | str. 361
- 18.4. Śmigus -dyngus | str. 362
- 18.5. Prima aprilis | str. 364
- 18.6. Sobótki | str. 367
- 18.7. Topienie Marzanny | str. 368
- 18.8. Napiwki | str. 369
- 18.9. Zwyczajowe dowody wdzięczności | str. 369
- 18.10. Prawo do obrony | str. 370

Rozdział XVII

Spoleczna szkodliwość czynu | str. 373

- 1. Uwagi ogólne | str. 374
- 2. Dobro prawne i przedmiot przestępstwa (ochrony, zamachu) | str. 377
- 3. Obiektywna antyspoleczność | str. 385
- 4. Stopniowanie i wyłączenie społecznej szkodliwości | str. 386

Rozdział XVIII

Zawinienie i jego przesłanki | str. 390

- 1. Teorie winy | str. 391
- 2. Tak zwane formy winy (umyślności i nieumyślności) | str. 393
- 3. Wina kombinowana | str. 400
- 4. Dorosłość | str. 401
- 5. Okoliczności wyłączające i redukujące zawinienie | str. 405
 - 5.1. Niepoczytalność | str. 405
 - 5.2. Poczytalność ograniczona | str. 409
 - 5.3. Stany nietrzeźwości i odurzenia | str. 409
 - 5.4. Stan wyższej konieczności | str. 413
 - 5.5. Błąd | str. 415
 - 5.5.1. Pojęcie i rodzaje | str. 415
 - 5.5.2. Błąd co do okoliczności faktycznych | str. 416
 - 5.5.3. Błąd co do okoliczności wyłączających bezprawność lub zawinienie | str. 417
 - 5.5.4. Nieświadomość i urojenie bezprawności | str. 419
 - 5.5.5. Problematyka błędu co do społecznej szkodliwości czynu | str. 421
 - 5.6. Przymus i pozostałe okoliczności | str. 421

Rozdział XIX

Formy stadialne i postacie zjawiskowe czynu zabronionego | str. 423

- 1. Dokonanie | str. 425
- 2. Usiłowanie | str. 426
 - 2.1. Uwagi ogólne | str. 426
 - 2.2. Usiłowanie nieudolne | str. 428
 - 2.3. Czynny żal | str. 431
- 3. Przygotowanie | str. 434

- 4. Odmiany sprawstwa | str. 435
- 5. Podżeganie | str. 441
- 6. Pomocnictwo | str. 442
- 7. Odpowiedzialność współdziałających i prowokatora | str. 444

Rozdział XX

Wielość przepisów ustawy i wielość czynów zabronionych | str. 448

- 1. Pozorny (pomijalny) zbieg przepisów ustawy | str. 449
 - 1.1. Zasady usuwania pozornego zbiegu przepisów | str. 449
 - 1.1.1. Zasada specjalności | str. 449
 - 1.1.2. Zasada konsumpcji | str. 450
 - 1.1.3. Zasada subsydiarności | str. 450
 - 2. Realny zbieg przepisów ustawy i jego konsekwencje | str. 451
 - 2.1. Zbieg kumulatywny | str. 452
 - 2.2. Zbieg eliminacyjny | str. 454
 - 2.3. Problematyka tzw. idealnego (jednoczynowego) zbiegu przestępstw | str. 455
- 3. Pozorny (pomijalny) zbieg przestępstw | str. 455
 - 3.1. Przestępstwa o wieloczynowo (zbiorowo) określonych znamionach | str. 456
 - 3.2. Przestępstwa wieloodmianowe, dwuaktowe i złożone | str. 456
 - 3.3. Przestępstwa współukarane | str. 457
 - 3.4. Przestępstwo trwałe | str. 458
- 4. Realny zbieg przestępstw i jego konsekwencje | str. 459
 - 4.1. Zbieg przestępstw | str. 459
 - 4.2. Łączenie kar i środków karnych | str. 460
 - 4.3. Orzekanie kary łącznej | str. 464
- 5. Problematyka przestępstwa ciągłego | str. 466
 - 5.1. Tak zwane przestępstwo ciągle | str. 466
 - 5.2. Ciąg przestępstw | str. 469
 - 5.3. Czyn ciągły | str. 470
 - 5.4. Przestępstwo ratalne | str. 472

Część trzecia

NAUKA O ŚRODKACH REAKCJI KARNEJ

Rozdział XXI

Teorie karne | str. 477

- 1. Uwagi ogólne | str. 477
- 2. Teorie absolutne | str. 481
- 3. Teorie względne | str. 488
- 4. Teorie eklektyczne | str. 494

Rozdział XXII

Kary | str. 497

- 1. Uwagi ogólne | str. 497
- 2. Nagana | str. 502
- 3. Grzywna i problematyka kar majątkowych | str. 503
- 4. Ograniczenie wolności | str. 508
- 5. Areszt i areszt wojskowy | str. 512
- 6. Pozbawienie wolności | str. 513
- 7. Problematyka długoterminowego pozbawienia wolności | str. 530

- 8. Dożywotnie pozbawienie wolności | str. 533
- 9. Problematyka kar najsurowszych | str. 536

Rozdział XXIII

Środki karne | str. 544

- 1. Uwagi ogólne | str. 544
- 2. Środki karne stosowane powszechnie | str. 546
 - 2.1. Pozbawienie praw publicznych | str. 546
 - 2.2. Zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej | str. 547
 - 2.3. Zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi | str. 548
 - 2.4. Zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu | str. 549
 - 2.5. Zakaz wstępu na imprezę masową | str. 549
 - 2.6. Zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych | str. 550
 - 2.7. Nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym | str. 551
 - 2.8. Zakaz prowadzenia pojazdów | str. 551
 - 2.9. Świadczenie pieniężne | str. 553
 - 2.10. Podanie wyroku do publicznej wiadomości | str. 554
- 3. Środki karne stosowane wobec żołnierzy | str. 555
 - 3.1. Wydalenie z zawodowej służby wojskowej | str. 555
 - 3.2. Degradacja i problematyka obniżenia stopnia wojskowego | str. 556
- 4. Pozostałe środki | str. 556
 - 4.1. Zawiadomienie sądu rodzinnego (art. 43c k.k.) | str. 556
 - 4.2. Odstąpienie od wymierzenia kary | str. 557
 - 4.3. Środki stosowane w stosunku do sprawcy wykroczenia | str. 558

Rozdział XXIV

Przepadek i środki kompensacyjne | str. 559

- 1. Uwagi ogólne | str. 559
- 2. Przepadek (przedmiotów, korzyści majątkowych i przedsiębiorstwa) | str. 560
- 3. Obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę | str. 564
- 4. Nawiązka | str. 566

Rozdział XXV

Środki probacyjne | str. 570

- 1. Uwagi ogólne | str. 570
- 2. Warunkowe umorzenie postępowania karnego | str. 572
- 3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary | str. 575
- 4. Warunkowe przedterminowe zwolnienie | str. 579

Rozdział XXVI

Środki zabezpieczające | str. 584

- 1. Uwagi ogólne, pochodzenie, klasyfikacja | str. 584
- 2. Katalog środków zabezpieczających i zasady ich stosowania | str. 588
- 3. Środki o charakterze leczniczym i rehabilitacyjnym | str. 590
- 4. Środki o charakterze administracyjnym (nieleczniczym) | str. 592

Rozdział XXVII

Środki zwalczania recydywy, przestępczości zawodowej i zorganizowanej oraz terroryzmu | str. 594

1. Środki związane z powrotem do przestępstwa | str. 594
2. Pojęcie i zwalczanie przestępczości zawodowej | str. 598
3. Pojęcie i zwalczanie przestępczości zorganizowanej | str. 599
4. Pojęcie i zwalczanie przestępstw o charakterze terrorystycznym | str. 601

Rozdział XXVIII

Zasady i dyrektywy wymiaru kar oraz innych środków reakcji karnej | str. 604

1. Problematyka ustawowego wymiaru kary | str. 604
2. Zasady sądowego wymiaru kary | str. 605
3. Dyrektywy ogólne i szczególne | str. 607
4. Wymiar kar i środków karnych nieletnim i młodocianym | str. 610
5. Okoliczności łagodzące i obciążające | str. 611
6. Problematyka tzw. średniego wymiaru kary | str. 613
7. Nadzwyczajne obostrzenie kary | str. 615
8. Nadzwyczajne złagodzenie kary | str. 616
9. Problematyka wielości podstaw nadzwyczajnego złagodzenia lub obostrzenia kary | str. 618

Rozdział XXIX

Środki wychowawcze oraz środki poprawczy | str. 621

1. Przesłanki stosowania | str. 622
 - 1.1. Przejawy demoralizacji | str. 622
 - 1.2. Czyn karalny | str. 623
2. Rodzaje środków wychowawczych | str. 624
3. Zakład poprawczy | str. 625

Rozdział XXX

Wyłączenie i redukcja reakcji karnej | str. 630

1. Abolicja | str. 630
2. Amnestia | str. 631
3. Ułaskawienie | str. 632
4. Przedawnienie | str. 637
5. Zatarcie skazania | str. 642

Wykaz literatury podstawowej | str. 649

Spis tablic | str. 653

Skorowidz rzeczowy | str. 655

Indeks osób | str. 673